

Umrl je v Kranju dne 3. t. m. gosp. Karol Florian, veleposestnik in knjigotržec. Kot potomec ondotne stare narodne rodovine je bil ves čas vnet narodnjak. Njegovi starši so mnogo občevali s pesnikom Prešernom, zato je tudi on znal marsikatero anekdoto povedati. V družbi je bil vesel, ljubezniv in zgovoren, ker je sam mnogo bral. Bil je pa tudi odkrit prijatelj slovenskemu učiteljstvu, kar je pokazal s tem, da je bil med prvimi pokrovitelji našega „Učiteljskega konvikta“ in je tudi še ob raznih prilikah rad odprl našim društvom svojo darežljivo roko. Zapustil je poleg žalujoče vdove še štiri vrle hčerke, od katerih se dve privatno učita na ondotni gimnaziji. Vrlemu možu blag spomin med nami!

K državnozbornim volitvam. Od načelnštva učit. društva za mariborsko okolico smo prejeli: Učiteljstvo mariborske okolice prizna in ceni v veliki meri zasluge preblag. g. Robiča, profesorja, dež. odbornika i. dr., ki si jih je pridobil za povzdigo ljudskega šolstva na Štajerskem. Imenovano učiteljstvo strmi nad nepričakovanim prevratom in obžaluje močno, da veleza-sluzni g. Robič ne kandidira več v mariborskem okraju.

Učiteljska tiskarna se priporoča šolskim vodstvom, ki bodo izdala koncem šolskega leta tiskana „Letna poročila“, za tisk teh poročil.

Popravek k poročilu iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico v št. 18 „Učit. Tov.“ V navedenem poročilu je rečeno: „Slednjič se je prešlo na dnevni red preko pritožbe proti neki učiteljici, ker ni bilo povoda za disciplinarno postopanje.“ Podpisani konstatujem, da to ni res. Iz odloka c. kr. okr. šol. sveta z dne 20. aprila t. l., št. 958, je razvidno, da se preko pritožbe ni prešlo na dnevni red, ampak da se je sklenilo, ne uvesti proti dotični učiteljici disciplinarne preiskave — katere tožitelj ni ne zahteval, ne prosil — pač pa je opomniti, „da se ima po določbah § 119. šolskega in učnega reda pokoriti ukazom in naročilom šol. voditelja, ozir. izvršiti pravilno storjen in ne ustavljen sklep učiteljske konference (§ 147). Ako pa misli, da nalog, ozir. sklep ni postaven, se sme pritožiti na c. kr. okr. šol. svet, s čemer pa se izvršitev naloga (sklepa) ne zadržuje.“ S to rešitvijo se protistranka popolnoma ujema. Ako bi se bila sklenila disciplinarna preiskava, bi se morali zaslisiati proti dotični učiteljici šolski otroci; takih zasliševanj se je pa poslužiti le v skrajni potrebi, ker silno rušijo učiteljski ugled. Isto velja glede klasifikacij, pri katerih so učitelj(ce) avtonomni(e). Gorje učiteljstvu, ako bi se moglo proti resnični ali dozdevni krivični klasifikaciji tako pritoževati, da bi šolske oblastnije z odloki prisilile to ali ono učno osebo, da mora dani red preklcati in ga predrugačiti; odprla bi se pot neznosnim razmeram. Iz tega pa ne sledi, da se šolsko vodstvo v gotovih slučajih, kjer je krivica očitna in se s prijaznim opominom ne da nič doseči, ne bi smelo pritožiti na kompetentno mesto. Iz tega tudi ne sledi, da dotična šolska oblastnija odobruje krivično klasifikacijo. Učna oseba, ki katerega otroka krivično klasifikuje, se obsodi sama, ker otroci to zapazijo in izgubijo o njej dobro mnenje.

Ajdovščina, 5. maja 1905.

Fr. Bajt, nadučitelj.

Mednarodna razstava v Madridu. Od meseca septembra do decembra t. l. bo v Madridu mednarodna razstava zdravstva, umetnosti, obrti in industrije.

Razgled po šolskem svetu.

— **Madjarske šole na Hrvaškem.** V Budimpešti je bil hrvaški sekejski načelnik za uk in bogočastje M. Roje, ter je imel daljšo konferenco z ministrskim predsednikom dr. Wekerlom glede madjarskih šol na Hrvaškem. Wekerle je izjavil Rojeu, da je o tej stvari govoril z ministrom Košutom, ki je izrazil željo in pristal na to, da imajo madjarske šole obiskovati s a m o madjarski otroci. Sekejski načelnik je odločno zastopal svoje mnenje o madjarskih šolah, ki ga je večkrat zastopal tudi v saboru. Novih madjarskih šol se ne bo otvarjalo, a obstoječe se odpravijo, v kolikor ne odgovarjajo zakonu.

— **Vseučilišče v Hamburgu.** Hamburgska znanstvena ustanova je nabrala za ustanovitev tamošnjega vseučilišča že štiri milijone mark. Da bo vseučilišče tem modernejše, je omenjeno društvo izdalo proglas za nabiranje denarnih prispevkov.

— **Deset milijonov v naučne svrhe.** Nedavno v Parizu umrl bankir Comerey je v svoji oporoki zapustil pariškemu vseučilišču deset milijonov frankov. Obresti od te vsote se imajo porabiti zlasti za štipendije mladim učenjakom.

— **Zakon proti kajenju.** V danskem državnem zboru je sprejeta zakonska osnova, po kateri je prepovedano kajenje v starosti do 16. leta.

Raznoterosti.

× **Kitajska in svetovna književnost.** Tudi Kitajska namerava pristopiti svetovni književni konvenciji. To misel je izprožil znani pisatelj reform, generalni guverner v Kupeju Čingči-Tung, samo da se Kitajska čim prej seznaní z znanostjo in književnimi deli Evrope.

× **Najstareje človeško pleme** živi na otoku Cejlonu in se zove Vedda. To so ostanki prvotnih prebivalcev Indije. Pleme je nizke rasti, nima ni verske, ni etiske, ni društvene organizacije, živi v gozdih, se hrani z mesom žab, kač in drugih živali, ki jih je možno loviti brez posebne spretnosti. Orožja namreč nimajo nikakega. Barv ne razločujejo, ne smejejo se nikdar in tudi nimajo nikakega pojma o glasbi. To čudno pleme stanuje v vztočnem delu otoka ter bo kmalu popolnoma izmrlo. Zato je poslana na otok posebna komisija, da s fonografom in kinematografom ohrani nekatere običaje in jezik tega plemena.

× **Fiksiranje velikonočnih praznikov v katoliški cerkvi.** Že dolgo časa se dela na to, da se za stalno določi dan velikonočnih praznikov. V rimski kuriji so sprejeli predlog, naj pade Velika noč na tretjo nedeljo po pomladnem ekvinokciju, torej bi bila Velika noč med 4. in 11. aprilom. S tem bi bil ta praznik nekako stalno določen, a obenem pridržan tudi stari premakljivi značaj njegov. Za fiksiranje tega praznika so se izjavili tudi Laterani na Nemškem. Sedaj mislijo o tem vprašati tudi Rusijo, ki itak misli v svoji državi uvesti koledarsko reformo. Ideja, ki je prišla iz koledarske redakcije rimske kurije, gre za tem, da pridejo v krščanski cerkvi prazniki — vsaj veliki skupni — na en in isti dan.

× **Latinsko pismo na Japonskem.** Neki trgovec iz Tokija je izročil japonskemu društvu za uvedenje latinskih črk v japonski jezik 5000 jenov v svrhu te propagande. Sedaj so osnovali že podružnice v Osaki in Takasaku. Toda na Japonskem je tudi mnogo nazadnjakov, ki nočejo ničesar slišati o tem, da bi se komplicirane japonske črke poenostavile. Zato pa delajo z vsemi možnimi sredstvi proti temu pametnemu prizadevanju. Nazadnjaki so povsod na svetu!

Poslano.*

Resnično smilite se nam, gospod Oblak, da ste tako nizko padli pred ljudstvo. Hoteli ste razgrniti svojo črno sukno župnika nad vsem ljudstvom, gospodariti ste hoteli nad nevedno maso — tako ste si mislili — a spekle vas je.

Z visokih sfer ste padli na trda tla, nizko, nizko je vaše stališče pred ljudstvom. In to vas boli. Vso krivdo, seveda, mečete na našega tovariša nadučit. g. Potokarja. Boli vas in jezi, ker uživa on ugled in ljubezen med ljudstvom, zato vam je on trn v peti. Radi bi ga vi spravili proč, a uvažujte, g. Oblak, da ima on trdno stališče, a tla pod vami se že mogočno in dolgo majejo.

V „Domoljubu“ pišete: „Kdor je cerkveni kruh, se mora tudi po cerkvenih željah in zapovedih ravnati.“ Vprašamo vas, kdaj ste mu dali kruha vi ali vaša cerkev? To, kar dobi letno od orgljanja, je trdo zaslužno, a tudi tega plačali niste ne vi ne vaša cerkev, plačalo ga je ljudstvo; z veseljem in ljubeznijo so ga plačevali. — Da bi se ravnal po vaših ukazih! Ha! Ha! Kako bujna je vaša domišljija! Pomislite vendar, da so že davno minuli za vas tako srečni časi, ko so učitelji klečali pred vašimi predniki in si ranjevali kolena pred njihovimi nogami, proseč kake milosti. Vse to je minilo, minilo! Oh, škoda, kaj ne?

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.